
[LITERATURA](#) [CLUB DE LECTURA](#) [ART I ARQUITECTURA](#) [CINEMA I TELEVISIÓ](#) [MÚSICA](#) [TEATRE](#) [TENDÈNCIES](#) [GASTRONOMIA](#)

8 DE MARÇ >

La sospita del sí

El to combatiu de Virginie Despentes es va llegir el 2018 quan uns malestars atàvics començaven a fer-se públics. Sis anys després, la reivindicació ha penetrat en la legislació i llegim el to serè de Clara Serra

La manifestació feminista del 8-M, Dia internacional de les Dona.

Un cop vaig patir [assetjament al lloc de treball](#) i els meus superiors, en assabentar-se'n, van decidir espolsar-se les responsabilitats. Se'm va voler sotmetre a la clàssica manipulació que ara anomenaríem "llum de gas". Se'm va dir que, quan algú "comet un error", el que no es pot fer és "córrer a trucar a la policia". Jo no havia trucat a la policia ni havia amenaçat de prendre mesures legals, sinó que havia proposat la creació d'uns protocols per prevenir i abordar situacions similars en el futur. Se'm va dir que m'extralimitava (qui era jo per dir-los com havien de fer la seva feina?), que ja havia perdut prou el temps i que el que havia de fer era tornar immediatament a treballar.

Els meus caps invocaven la possibilitat de la denúncia com una forma de coacció: no volien fer-se càrrec del que havia passat, però tampoc que jo busqués altres vies per defensar-me i protegir-me. En aquestes circumstàncies, vaig decidir acudir a [l'advocada Carla Vall](#), que una amiga m'havia definit com a "molt de fiar". Vall em va assessorar amb professionalitat i empatia. S'ha parlat sovint de la sensació enganxifosa, entre la vergonya i el sentiment de culpa, que, barrejada amb la ira, sol embolcallar el dolor després de patir algun tipus d'abús. El còctel et xucla la capacitat de pensar amb claredat: les paraules lluiten per surar per sobre del fang, però xoquen contra una mordassa. Mentre els meus superiors estrenyien aquesta mordassa, Vall l'afluixava. La seva lucidesa i serenitat em van servir d'àncora en un moment en què tot era boirós.

Els estudiants s'han manifestat aquest 8 de març a Barcelona.
DPA VÍA EUROPA PRESS (DPA VÍA EUROPA PRESS)

Molts anys abans d'aquest episodi, vaig ser una menor d'edat amb desig i vaig tractar amb adults que es van aprofitar d'aquest desig. Els silencis que es deriven d'una experiència com aquesta són especialment endimoniats; les escletxes per on respirar, particularment escasses. L'últim llibre de Clara Serra, *El sentido de consentir* (Anagrama), ha estat per a mi una d'aquestes escletxes. Els millors assaigs feministes són els que, després d'acabar-los, han recol·locat alguna cosa dins teu que de sobte et permet conquerir un pam més de llibertat. El primer llibre que va fer això per mi va ser *Teoria King Kong* (L'Altra Editorial, 2018, traducció de Marina Espasa), de [Virginie Despentes](#). Publicat originalment el 2006, [l'assaig de Despentes](#) va experimentar una revifalla pels voltants del 2018 perquè connectava amb uns malestars atàvics que tot just començaven a fer-se públics de manera massiva. El to de Serra no és combatiu i provocador com el de Despentes, sinó serè i cristal·lí. Potser això és just el que necessitem quan, sis anys després d'aquell primer esclat, la reivindicació ha penetrat en la legislació.

Precisament perquè s'usa la noció de consentiment per promoure dues visions incompatibles, Serra en fa l'escrutini

El sentido de consentir ha rebut una atenció especial durant les últimes setmanes amb motiu de la proximitat del Dia de la Dona, i m'ha sorprès l'allau de crítiques duríssimes de què ha estat objecte. Em costa d'entendre que la mateixa persona que em va assessorar amb tanta cura i aplom acusi Serra de “crear una teoria” que serveix “de pantalla moral a conductes abominables”. En una conversa amb l'escriptora Leticia Asenjo publicada a *El Temps*, [Carla Vall afirma](#) que *El sentido de consentir* ofereix “una tesi absolutòria de la violència”: en assenyalar “l'estructura” com la culpable de les agressions sexuals, diu Vall, Serra pretendria evitar la confrontació individual amb els homes concrets que violen. A l'assaig *No mentiràs* (Fragmenta), l'advocada desenvolupa aquesta crítica en un passatge que no cita Serra de manera directa, però que sens dubte l'al·ludeix. L'autora madrilenya seria responsable d'elaborar teories que “no donen entitat a les violències sexuals per si mateixes, sinó que les expliquen com a conseqüència de molts altres factors (per exemple, econòmics o culturals) i, per tant, consideren que cal abordar aquests altres elements per erradicar-les”, una aproximació que, en última instància, tindria com a resultat la perpetuació de la violència.

Res del que Clara Serra escriu a *El sentido de consentir* va en la direcció de difuminar les responsabilitats de l'individu a còpia d'inserir-lo dins d'una estructura que en predetermina el comportament. De fet, durant tot l'assaig l'autora demana al lector que faci l'esforç contrari: posar la lupa sobre cada situació específica, més que sobre les forces supraindividuals que ens condicionen.

El que diu Serra és que el feminisme oficial a Espanya abranda un discurs del consentiment que alberga una contradicció. D'una banda, entén que la masculinitat agressiva i patriarcal exerceix una pressió sistemàtica sobre la capacitat de les dones de consentir lliurement a les relacions sexuals amb homes. De l'altra, consagra la idea de consentiment afirmatiu (“només sí és sí”) com a solució infal·lible per discernir les relacions consentides de les agressions. Un exemple que il·lustra aquesta paradoxa: l'exministra Irene Montero, impulsora de la llei del “només sí és sí”, també es declara abolicionista de la prostitució. La seva línia de pensament defensa que “cal

EL PAÍS

explicita una sospita que s'estén sobre els "sis" de totes les dones. En el marc de la cultura de la violació, que funciona com un corrent subterrani omnipresent i insidiós, seria impossible consentir de manera lliure. Però, per lluitar contra aquest fet, el que caldria és apostar-ho tot a un suposat "sí" utòpic, aliè al clima asfixiant que normalitza les violacions. En paraules de Serra: "las leyes del consentimiento afirmativo [...] se apoyan en una teoría feminista que, siendo coherente, en última instancia invalida la noción misma de consentimiento."

Precisament perquè la noció de consentiment es fa servir per promoure dues visions de la realitat incompatibles, Serra decideix sotmetre-la a escrutini. Un punt fort de l'assaig és la reflexió al voltant del desig, que, segons l'autora, ha adquirit massa pes dins del discurs feminista predominant: "Es esta insistente apelación al deseo la que se abre paso a través de los debates sobre el consentimiento, y no pocas feministas defienden que hay que superar el marco del consentimiento —este es insuficiente, se dice— para hacer algo más ambicioso: perseguir nuestro deseo".

Hi ha un tipus de feminisme que em diu que el desig que jo sentia quan ni tan sols era encara una dona és impossible

El tema de la relació entre consentiment i desig va al cor del meu disgust amb les lectures malintencionades d'*El sentido de consentir*. Serra recorda com, en el moment de l'explosió mediàtica al voltant del cas de la Manada, part del feminisme va afirmar que, si allò era una violació, era perquè cap dona, mai, desitjaria tenir relacions sexuals amb cinc homes dins un portal, i no perquè a la víctima, en aquelles circumstàncies concretes, li fos impossible consentir. "Por lo visto, para una parte del feminismo, las mujeres siempre tenemos deseos medidos y civilizados", diu l'autora.

Una estudiant entre la multitud a la manifestació de Barcelona.
ASSOCIATED PRESS/LAPRESSE (AP)

Al seu llibre, Carla Vall escriu, amb raó, que “no ens falten fórmules per fer que les víctimes creguin que les violències sexuals que han patit són una culpa compartida amb l’agressor”. Això és exactament el que passa quan s’idealitza el desig (només el de les dones, és clar) com si fos un horitzó de llum. Ho explicaré de la manera més clara possible: aquest tipus de feminisme em diu que el desig que jo sentia quan ni tan sols era una dona és impossible. En canvi, el feminisme de Clara Serra em diu que posar l’accent sobre el meu desig no és pertinent, perquè el que compta és que jo, en tant que menor d’edat, no podia consentir de manera lliure al que passava. Tesi absolutòria de la violència, no gaire. Més aviat, tesi absolutòria d’un estigma al voltant del desig (femení) que reforça encara més els silencis de les dones.

Deia abans que la idea de l’estructura social que, d’una banda, empeny els homes a agredir i de l’altra ofega la llibertat de les dones és força absent a El sentido de consentir. L’autora la posa en un segon pla per donar protagonisme a conceptes com “context” i “situació”, més tangibles i útils en un nivell pràctic. “Estructura” i “context” no són el mateix. Sobredimensionar

EL PAÍS

al del patriarcat de tota la vida.

He destacat els comentaris de Carla Vall perquè vaig tractar-la breument i perquè he llegit el seu llibre en paral·lel al de Serra, però ella no ha estat l'única persona a participar d'un deliri interpretatiu que potser va assolir el seu punt àlgid quan l'escriptora Marta Roqueta va dir, directament, que Clara Serra “defensa la cultura de la violació”. L'abisme que separa el que Serra escriu del que aquestes lectures afirmen em fa pensar en quan jo deia “crear uns protocols” i dos homes mesquins dins d'un despatx interpretaven “trucar a la policia”. No deixo de tenir present que Virginie Despentes, a *Teoria King Kong*, no només va descriure amb precisió els milers de fils invisibles que sostenen la impunitat dels agressors. També va advertir-nos contra els “estadis d'organització col·lectiva que infantilitzen l'individu” en nom de la protecció dels nostres drets. “Si el sistema és neuròtic”, escriu Despentes, “engendra estructures autodestructives de manera espontània.”

Voldria, [per als 8 de març que vindran](#), un feminisme que, sense deixar de reconèixer la influència que les desigualtats estructurals tenen en tots els àmbits de la vida, fos capaç de reclamar el valor de la nostra voluntat fins i tot dins d'un món imperfecte. Voldria un debat que es caracteritzés per la capacitat d'enfrontar-nos a les idees de les altres amb la ment clara i amb valentia; no una conversa marcada per la por a articular pensaments massa complexos, no fos cas que el masclisme els instrumentalitzi.

Voldria que entenguéssim el consentiment com la millor eina jurídica que tenim al nostre abast, no com una noció de significat il·limitat que es pot fer servir per fiscalitzar el nostre desig. Res d'això hauria de ser incompatible amb el fet que ens alineem com una formació militar cada cop que ens assabentem que a una dona, sigui a un portal o al llit de casa seva, no li ha estat permès dir ni “sí” ni “no” amb llibertat.